

ת"פ 60379/07/18 - מדינת ישראל נגד סרגיי חראצ'קו, אלכסנדר פלקנו

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו
ת"פ 60379-07-18 מדינת ישראל נ' חראצ'קו ואח'

לפני
המאשימה
כבוד השופט ציון קאפח
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד צחי יונגר

נגד
הנאשמים
1. סרגיי חראצ'קו
ע"י ב"כ עוה"ד רט ואניקין
2. אלכסנדר פלקנו
ע"י ב"כ עו"ד פינרסקי

גזר דין

1. הנאשמים הודו והורשעו בכתב אישום מתוקן אשר הוגש במסגרת הסדר טיעון אליו הגיעו הצדדים בתום הליך גישור.

על פי עובדות כתב האישום המתוקן, הנאשמים הינם חברים, אזרחי אוקראינה השוהים ארעית בישראל. נאשם 2 מועסק על ידי אנצ'ו אביב, קבלן שיפוצים (להלן: "הקבלן"), אשר מידי פעם נהג למסור את רכבו, מסוג מאזדה דמיו מ.ר. 68-314-50 (להלן: "רכב המאזדה" או "הרכב"), לנאשם 2, לצורכי עבודה.

לנאשם 1 לא היה בתקופה הרלוונטית רישיון נהיגה ישראלי בתוקף.

ביום 13.7.18, בשעה 17:00 או בסמוך לה, יצאו הנאשמים לבילוי משותף במהלכו צרכו משקאות אלכוהוליים. בתום הבילוי נכנסו הנאשמים לרכב, כאשר נאשם 1 נהג ונאשם 2 ישב בסמוך אליו. בשעה 21:50 או בסמוך אליה, הגיעו הנאשמים עם הרכב לרח' ז'בוטינסקי בבת ים (להלן: "הכביש"). אותה עת מזג האוויר היה נאה עם ראות טובה ותאורת רחוב פועלת המאירה היטב את הכביש, לכל משתמשי הדרך. הכביש הינו כביש עירוני והמהירות המותרת בו היא עד 50 קמ"ש. הכביש הינו חד סטרי, והתנועה המותרת בו הינה רק מכיוון מזרח למערב, כפי שניתן ללמוד מהתמרורים התואמים, הממוקמים משני צדיו.

עם הגיעם לכביש, החל נאשם 1 בנסיעה מכיוון מערב למזרח, כאשר הוא נוהג נגד כיוון התנועה. באופן האמור

עמוד 1

הגיעו הנאשמים לצומת הרחובות ז'בוטינסקי והרצל (להלן: "הצומת").

אותה עת רכב ב"א (להלן: "המתלונן") על אופניים חשמליים ברח' הרצל בואכה רח' ז'בוטינסקי, מכיוון דרום לצפון, כשהוא חוצה עם אופניו את הצומת.

בעודם בנסיעה, פגע נאשם 1 עם חזית הרכב במתלונן, אשר הועף מאופניו ונזרק למרחק של כ-18 מטרים ממקום התאונה (להלן: "התאונה").

מיד לאחר התאונה עזבו הנאשמים את המקום ברכב, כשהם מותירים את המתלונן פצוע תוך שהם מודעים לכך שגרמו לתאונה בה נפגע אדם, מבלי להזעיק עזרה ולעמוד על תוצאות התאונה.

המתלונן פונה באמבולנס שהוזעק למקום. בבית החולים אובחן כסובל מפגיעות גוף רבות, ביניהן: שברים ב-7 צלעות, שבר בסטרנום ושברים בשוק רגל שמאל. כתוצאה מפגיעות אלו הוחדר למתלונן נקז חזה ובוצע לו ניתוח דחוף לקיבוע עצמות שוק שמאל.

בנוסף, כתוצאה מהתאונה נגרמו נזקים לרכב הכוללים: מעיכה קשה בחזית צד ימין, ניפוץ פנס ימני ראשי ופנס איתות ימני קדמי, ניפוץ צד ימין של השמשה הקדמית ועיקום הגג. בשל נזקים אלה הפך הרכב לבלתי שמיש והורד מהכביש. כך גם אופניו של המתלונן נהרסו כליל.

תאונת הדרכים, פציעתו של המתלונן והנזקים שנגרמו לרכב ולאופניו של המתלונן נגרמו כתוצאה מנהיגות הרשלנית של נאשם 1 כדלקמן:

א. נאשם 1 נהג ברכב ללא רשות בעליו, ללא פוליסת ביטוח חובה ובלא שיש ברשותו רישיון נהיגה ישראלי תקף.

ב. נאשם 1 נהג ברכב בקלות ראש, בחוסר זהירות וללא תשומת לב למתרחש בדרך שלפניו.

ג. נאשם 1 נהג ברכב בחוסר זהירות, תוך שהוא מתעלם מתמרורי הכביש ונוסע בניגוד לכיוון התנועה.

ד. כתוצאה מנהיגה זו פגע נאשם 1 במתלונן וגרם לו חבלות של ממש.

ה. מיד לאחר התאונה והפגיעה במתלונן, עזבו הנאשמים את המקום, תוך שנאשם 1 לא עצר במקום התאונה ולא הזעיק עזרה.

בגין אלה יוחסו לנאשם 1 עבירה של הפקרה לאחר פגיעה, עבירה לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] התשכ"א- (להלן: "הפקודה") 1961 ועבירה של נהיגת רכב בקלות ראש או ברשלנות או במהירות אשר גרמה לתאונה בה נחבל אדם חבלה של ממש, עבירה לפי סעיף 62(2) יחד עם סעיף 38(3) לפקודה.

נאשם 2 מואשם בכך שבמעשים המפורטים לעיל נסע יחד עם נאשם 1 ברכב, ואף שידע כי נסע ברכב אשר היה מעורב בתאונת דרכים בה נפגע המתלונן, לא התקשר לגופי ההצלה ולא הזעיקם למקום התאונה.

בגין כך יוחסה לנאשם 2 עבירה של חובת נוסע להתקשר לגופי הצלה, עבירה לפי סעיף 1א64 לפקודה.

2. הסדר הטיעון

לנאשם 1 - באי כח הנאשם יוכלו לטעון במסגרת הטיעונים לעונש כי הנאשם חזר למקום התאונה לאחר התרחשותה, הוא החזיק ברישיון נהיגה בינלאומי הגם שעברה שנה מיום הגעתו ארצה. יינתן תסקיר שירות מבחן בעניינו והטיעון לעונש יהיה " פתוח" בכל רכיבי הענישה לרבות פיצוי ופסילת רישיון.

לנאשם 2 - ב"כ יוכל לטעון כי היה שיכור בעת האירוע ויהיה אף רשאי להגיש את בדיקת השכרות שנעשתה. גם בעניינו יינתן תסקיר שירות מבחן. התביעה תגביל עצמה לעונש של 3 ח' מאסר בדרך של עבודות שירות, ככל שהנאשם ימצא מתאים לכך, ורכיבי ענישה נלווים לרבות פיצוי ופסילה. הסניגור אף יהיה רשאי לעתור לביטול ההרשעה.

עוד הוסכם כי תינתן לצדדים האפשרות להגיש הודעות הנאשמים אשר ניתנו בחקירתם.

3. ראיות לעונש

מטעם התביעה:

הודעת אבייב אנצו מיום 14.7.18-מעסיקו של נאשם 2 שהמכונית המעורבת בתאונה הינה בבעלותו. ותוצאות בדיקת שכרות לנאשם 2 .

מטעם ההגנה

הודעות מתיק החקירה.

מטעם נאשם 1 הוגשה חוות דעת פסיכו-סוציאלית אשר נערכה על ידי עו"ס אלה סטולפר. בחוות דעתה היא מתארת כי התרשמה מבחור צעיר ומופנם אשר נוטל אחריות על מעשיו ואף מתבייש בהם. הוא מצוי במצוקה קשה כתוצאה מההליך הפלילי וסובל מסימפטומים פוסט-טראומטיים בעקבות אירוע התאונה. היא לא התרשמה כי קיימים אצלו תסמינים של התמכרות, בהווה או בעבר, וכן מדפוסים עברייניים או מאישיות אנטי סוציאלית. עוד היא מתארת כי הנאשם שיתף אותה בקושי שחש להיחשף בשני מפגשיו עם שירות המבחן, משום הנוכחות של המתורגמן. סיטואציה זו גרמה לו להרגיש משל הוא נמצא בחקירה, דבר אשר הגביר את רמת החרדה שלו וגרם לו לקושי להסביר עצמו כראוי ולבטא את עולמו הפנימי בפני קצינת המבחן.

הגב' סטולפר העידה בפני אודות חוות הדעת ונחקרה נגדית ע"י התובע.

מטעם נאשם 2 הוגשה חוות דעת מומחה של פרופ' רונן לבשטיין, המתייחסת לקשר בין ריכוזי האלכוהול שנמדדו באוויר הנשוף של נאשם 2 לבין מצבו הנוירו-קוגניטיבי. לצורך מתן חוות דעתו נסמך המומחה על כתב האישום,

על דו"ח תוצאות בדיקת ינשוף שעבר נאשם 2 ביום 14.7.18 ועל דברי הנאשם עצמו. מסקנותיו הן כי בעת התאונה היה הנאשם נתון, באופן וודאי, להשפעה רעילה של אלכוהול. על סמך ריכוזי האלכוהול אשר אותרו בדמו כ- 4 שעות לאחר התאונה ותאמו לריכוז אלכוהול בדם של 130%, המומחה הגיע למסקנה כי בשעת התאונה עמדו ריכוזי האלכוהול בדמו של הנאשם על 190%. על פי המומחה, ריכוזי אלכוהול בדם בטווח של 150-300% כרוכים בפגיעה ביכולת הריכוז, מצבי בלבול, פגיעה בזיכרון והפרעות בתהליכי חשיבה הכוללים תהליכי עיבוד נתונים וקבלת החלטות. בנוסף, צפויים גם חוסר התמצאות, אפאטיות, הפרעות בקואורדינציה ונטייה לישנוניות.

לדידו, ריכוזי האלכוהול שהיו בדמו של הנאשם בעת התאונה פגעו משמעותית ביכולת הריכוז שלו ובבהירות המחשבה. ריכוז אלכוהול שכזה מוביל גם לפגיעה משמעותית בכושר השיפוט ובתהליכי קבלת החלטות רציונאליות ועל כן שוללים כי המיוחס לו בוצע מתוך תכנון או רצייה מלאים.

4. תסקירי שירות מבחן

תסקיר לנאשם 1 מיום 12.6.19- בן 24, הגיע מאוקראינה לישראל לפני שנתיים, עבד בעבודות מזדמנות ונעדר אשרת עבודה. הנאשם התבקש ע"י נאשם 2 לנהוג במכוניתו לפי שהיה בגילופין. נטה להקל ראש בחומרת התנהגותו. לאחר שהבין כי פגע באחר, חש בהלה, לחץ וחשש להיחשף נוכח האפשרות כי יגורש מישראל ולכן המשיך בנהיגה. לדבריו, עצר את הרכב במרחק 2 ק"מ והתקשר לבעל הרכב שהינו מעסיקו. לאחר שחזר למקום, הבחין לדבריו בכוחות הצלה ומשטרה ועל כן שב לביתו.

קצינת המבחן התרשמה כי מחד, הנאשם ביטא הבנה לבעייתיות שבהתנהגותו, אך מאידך התקשה בהתבוננות ביקורתית אודות התנהגותו ובחירותיו, נטה להפחית מחומרת מעשיו והתקשה להתחבר לנזק שגרם לנפגע העבירה-האמפטיה לנפגע העבירה הייתה נמוכה- ולהחלטתו לברוח ממקום האירוע.

לדבריו משתמש בסמים באופן מזדמן, ובשתי בדיקות שמסר, נמצאו שרידי סמים הגם שלטענתו אינו צורך סמים בחודש וחצי האחרון.

קצינת המבחן סבורה כי הנאשם מתקשה להתמודד עם מצבי לחץ והוא נוטה לתגובות אימפולסיביות. מנגד, הוא חווה טלטלה משמעותית, בושע ומבוכה. הוא מתקשה לשתף את סביבתו הקרובה ומשפחתו בהליך המשפטי ומעשיו והוא מתמודד עם האירועים לבדו וזאת ללא גורמי תמיכה משמעותיים.

קצינת המבחן חותמת את התסקיר ללא המלצה שיקומית נוכח עמדתו השוללת בעייתיות בתחום דפוסי שימוש בחומרים פסיכואקטיביים כמו גם נזקקות טיפולית. עם זאת, היא ביקשה לקחת בחשבון כי מדובר בהסתבכות ראשונה, גילו הצעיר והיותו נעדר גורמי תמיכה בארץ.

ב"כ נאשם 1 סבר שיש לקבל תסקיר נוסף אשר יערך על ידי קצינת מבחן דוברת השפה הרוסית. לדבריו, יש לנאשם נטייה לדבר עברית הגם שאינו מבין את השאלות לאשורן.

ביקשתי התייחסות קצינת המבחן לדברים הללו. בתסקיר מיום 23.6.19 היא הסבירה כי המפגש נערך בסיוע מתורגמן לשפה הרוסית ולא עלתה כל התרשמות כי הנאשם מתקשה לבטא את עצמו. משכך, דחיתי הבקשה לקבל תסקיר נוסף באמצעות קצינת מבחן דוברת השפה הרוסית.

תסקיר מיום 5.6.19 לנאשם 2- בן 28, היגר לארץ מאוקראינה בשנת 2016 כמבקש מקלט. יועד לגיוס חובה לצבא האוקראיני אך בחר שלא לעשות כן מטעמי מצפון והיגר לישראל. צרך אלכוהול ובמהלך הנסיעה נרדם והתעורר מחבטה במכונית. חשד שפגעו באחר, וביקש מנאשם 1 לעצור את הרכב אולם זה המשיך בנסיעה, עצר לזמן קצר ולאחר מכן המשיך בנסיעה לבית הנאשם. לדבריו, הפעיל שיקול דעת לקוי והתקשר למעסיקו במקום לפנות לכוחות ההצלה. לאחר מכן חזר למקום התאונה עם מעסיקו והסגיר עצמו לשוטרים שהיו במקום.

הנאשם גילה עניין בשלום המתלונן ודאג להתעדכן במצבו.

אירוע התאונה וההליך המשפטי מהווים עבורו אירוע מטלטל ומשברי.

הוא שלל התמכרות לסמים או לאלכוהול ובדיקת שתן אימתה את דבריו.

קצינת המבחן מעריכה כי העבירה חריגה למהלך חייו וההחלטה שלא להזעיק מיד את כוחות הביטחון הינה תולדה של הבידוד החברתי מתוקף היותו מהגר.

אחר כל אלה הגיעה קצינת המבחן למסקנה כי מאסר ולו בעבודות שירות יפגע ביכולתו לפרנס את עצמו ולהוליך לנסיגה במצבו על רקע היותו נעדר גורמי תמיכה משמעותיים בחייו.

משכך, המליצה על הטלת של"צ בהיקף נרחב של 300 שעות במסגרת בית חולים, פיצוי למתלונן ומאסר על תנאי.

תסקיר מיום 6.6.19 לנאשם 2-גיבוש תכנית של"צ.

תסקיר מיום 12.6.19 לנאשם 2-בתסקיר זה המליצה קצינת המבחן לשקול בחיוב סיום ההליך ללא הרשעה נוכח אלה : תפקוד נורמטיבי חרף קשיים ומשברים בחייו והיעדר גורמי תמיכה משמעותיים, עבר נקי, שיתוף הפעולה עם שירות המבחן והבעת מוטיבציה לביצוע של"צ והחשש מהשלכות ההרשעה בדין על מעמדו החוקי לשהות בישראל.

5. טיעוני המאשימה לעונש בתמצית

בטיעוניו לעונש לנאשם 1 עמד התובע על אלה :

הפגיעה בערכים המוגנים ותכליתן של עבירות הפקרה.

עמוד 5

נסיבות ביצוע העבירות לנאשם 1

מדיניות הענישה הנוהגת לנאשם 1

חוות הדעת הפרטית שהוגשה על ידי הנאשם 1

עתירה לקביעת מתחם ענישה לנאשם 1 ברף התחתון 20 חודשי מאסר והרף העליון 40 חודשים וברף העליון של המתחם. כמו כן ביקש פסילה ופיצוי לקרבן אשר נפגע מהאירוע.

בעניינו של נאשם 2 :

הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה ובהן סיוע למשטרה לאתר את נאשם 1 וההודאה המיידית. העתירה עומדת על שלושה חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות לצד מאסר על תנאי ופיצוי לקרבן. מדיניות הענישה הנוהגת.

התנגדות לסיום ההליך ללא הרשעה כמבוקש ע"י ב"כ נאשם 2.

טיעוני ההגנה לעונש בתמצית

ב"כ הנאשם 1 בטיעוניו לעונש הפנה לאלה:

עתירה להשית על הנאשם עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות, פיצוי ופסילה מידתיים.

ביקורת על התסקיר שנערך על ידי שירות המבחן ועתירה להעדפת חוות הדעת שהוגשה מטעם ההגנה.

היות העבירות בסמכות בית משפט השלום ומדיניות הענישה הנוהגת למאסר בדרך של עבודות שירות.

נסיבות ביצוע העבירה, היעדר תכנון, תוצאות התאונה, הפניקה וחזרתו המהירה של הנאשם לזירת עבירה דקות ספורות לאחר התאונה.

עבירת ההפקרה ברף הנמוך.

הפנייה לחוות הדעת של הגב' סטולפר והטעמים להעדפתה על פני תסקיר שירות המבחן.

העבירות של נהיגה ללא רישיון נהיגה ושימוש ברכב ללא רשות בעליו הינן טכניות גם לשיטת התביעה.

נסיבותיו האישיות של הנאשם והמעצר הטראומטי. כליאתו כנתין זר, ללא מנגנוני תמיכה, היא עונש קשה בהרבה מכליאת אזרח ישראלי.

נטילת האחריות וההודאה.

חריגה מהמתחם מטעמי שיקום ולחילופין מטעמי צדק, העדפת השיקום, דו"ח וועדת דורנר והנחיות המשנה

לפרקליט המדינה מטים את הכף לענישה מזערית.

התיקון בחוק המאפשר מאסר בדרך של עבודות שירות עד 9 ח' משקף את רצון המחוקק.

לשיטת ב"כ הנאשם המתחם בעבודות שירות. מעבר לכך, המקרה הוא ייחודי משתי בחינות מרכזיות. האחת- הנאשם התעשת מייד וחזר למקום התאונה. השניה-היות הנאשם נתין זר.

ב"כ הנאשם 2:

נסיבות ביצוע העבירה לרבות היות הנאשם שיכור והקרבה לסייג השכרות.

הפנייה לחוות הדעת של פרופ' לבשטין.

נטילת האחריות וההודאה.

שיתוף הפעולה עם השוטרים.

הענישה הנוהגת ככל שניתן היה לדלות פסיקה בהיות העבירה חדשה.

עתירה לאי הרשעה.

כל צד תמך יתדותיו בפסיקה.

דברי הנאשמים לעונש :

הנאשם 1 התקשה לדבר בהיותו בסערת רגשות. הוא הביע חרטה, חושש ממאסר וקובע שהייתה זו טעות מבחינתו לנהוג כפי שנהג.

הנאשם 2 אשר דיבר בדמעות ציין כי מעולם לא הסתבך בפלילים, הביע צער והדגיש כי הוא מקווה שנפגע העבירה ישוב לאיתנו.

6. דין והכרעה

אדון בעונש אשר יוטל על הנאשמים במתווה שנקבע בתיקון 113 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק").

א. הערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת ההפקרה:

עמוד 7

הערך המוגן בעבירת ההפקרה הוא "החובה המוסרית החלה על אדם המעורב באירוע פוגעני לסייע לנפגע, לדאוג לשלומו, ולהציל את חייו" (ע"פ 5867/09 קרביאשוילי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 22.06.10)). מדובר בצו הבסיסי של "לא תעמוד על דם רעך" (ויקרא פרק יט, פסוק טז). לצד הבטחת מתן עזרה רפואית לנפגעי תאונות דרכים והצלת חיים, נועדה הנוכחות במקום למנוע הימלטות אשמים בתאונות דרכים והקלת פעולתם של גורמי אכיפת החוק (ע"פ 9628/09 שרעבי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 1.03.12)). לא בכדי הציב המחוקק את עבירת ההפקרה בראש מדרג חומרת עבירות התעבורה. הימלטות של נהג אשר פגע בזולתו, והוא מפקיר את הנפגע לסבלו וייסוריו, וממשיך לעסקיו משל לא ארע דבר, היא מעשה בלתי נסבל, בלתי ערכי ובלתי מוסרי (ע"פ 8349/12 גראב נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 13.03.13)).

בע"פ 5000/08 סומך נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 22.3.2009) נקבע:

"הפקרת אדם לאחר תאונה יש בה מימד חמור במיוחד. מימד זה בא לידי ביטוי בפן הבלתי מוסרי אשר מתנוסס מעל מעשה קשה זה. זהו אותו פן אשר מזעזע את הנפש ומעורר את סלידתנו העמוקה. 'הנורמה של איסור על הפקרה, מעבר לתכליתה להגן על הנפגע ולהקל על אכיפת החוק ביחס לנהגים עבריינים, נועד לעגן במשפט את החובה המוסרית החלה על אדם המעורב באירוע פוגעני לסייע לזולתו שנפגע, לדאוג לשלומו ולהציל את חייו. חובה מוסרית זו קיבלה לבוש משפטי מחייב במסגרת חוק המשקף קיומה של אמנה חברתית המושתתת על יסודות של אתיקה וערכים אנושיים. היא משקפת התפתחות בתפיסה בדבר החובה להושיט עזרה לאדם המצוי בסכנה בכלל, ולנפגע בתאונה בפרט. היא מרחיבה את החובה החוקית של אדם להושיט עזרה לאדם אחר המצוי בסכנה".

וראו גם דנ"פ 2974/99 אוחנה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20.1.2000); ע"פ 7224/03 חסון נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20.11.2003).

ברע"פ 3626/01 ויצמן נ' מדינת ישראל, פד"י נו (3) 187, 230 (2002) נקבע:

"מעשהו זה של הנוהג הבורח פוגע בשורשי הסולידריות החברתית והאישית המינימאלית לקיומה של חברה תקינה. בריחה של נהג מן המקום היא מעשה אנטי-חברתי ואנטי-מוסרי מובהק, וראוי הוא כי יענש בכל חומרת הדין".

הרציונל העומד בבסיס העבירה של הפקרה אחר פגיעה הינו אפוא מתן סיוע לנפגע בתאונות דרכים, בין היתר, לצורך הגשת עזרה רפואית ועל מנת ליטול אחריות לתוצאות תאונה שבה היה מעורב הנהג.

בתיקון מס' 101 לפקודה משנת 2011, החמיר המחוקק את הענישה על עבירת ההפקרה לאחר פגיעה, ויצר מדרג של חומרת עונשים בהתאם ליסוד הנפשי שליווה את ביצוע העבירה **ועל פי תוצאת התאונה**. הרף הנמוך של עד 3 שנות מאסר נקבע למקרה של הפקרה ברשלנות; ברף הביניים-במקרה זה- נקבע עונש מאסר של עד 7 שנות מאסר למקרה של הפקרה במודעות; וברף הגבוה ביותר נקבע עונש מאסר של עד 14 שנות מאסר להפקרה במודעות בתאונה בה נגרמה לאדם חבלה חמורה או שנהרג בה אדם.

אולם, עוד עובר לתיקון הדגישו בתי המשפט את חומרתה של עבירת ההפקרה לאחר פגיעה ואת הצורך להשית בגינה עונש הולם גם על ידי הטלת עונש מאסר לתקופה ממשית מאחורי סורג וברח (ע"פ 5516/15 **נעיראת נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 21.12.15)).

לענישה הולמת תפקיד חשוב לא רק במקרים בהם גורמות תאונות הדרכים לקורבנות בנפש, אלא אף במקרים בהן נגרמות חבלות ופציעות, ובפרט כאשר חבלות ופציעות אלו חמורות הן. יפים לענייננו דבריו של המשנה לנשיא חשין:

"במקרים של גרימת חבלות אשר אך כפשע ביניהן לבין גרימת מוות, יש הצדקה להקיש מן העונש המינימאלי הקבוע במקרה של גרם מוות ברשלנות תוך שימוש ברכב - הוא עונש של שישה חודשי מאסר בפועל, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה - ולגזור עונש מאסר בפועל. העובדה כי לעיתים הקלו בתי-המשפט המחוזיים בעונשם של עבריינים שהורשעו בגרימת חבלות וביטלו עונשי מאסר בפועל אשר נגזרו עליהם, אין בה כדי ללמד על רמת הענישה המקובלת. אדרבא, בית-משפט זה חזר והזהיר את בתי-המשפט המחוזיים לא אחת כי אל להם להקל בעונשם של עברייני תנועה" (רע"פ 3764/05 בן זויה נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 21.4.2005)).

ב. נסיבות הקשורות בביצוע העבירה לנאשם 1-סעיף 40 ט(א) לחוק ומדיניות הענישה

בבואי להידרש לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה יש להזכיר את המתווה בהסדר הטיעון לפיו הצדדים יהיו רשאים להגיש חומר ראיות מתיק החקירה. יש בדעתי לכבד מתווה זה ככל שהעובדות העולות מחומר הראיות אינן עומדות בניגוד לעובדות כתב האישום.

סעיף 40 י לחוק מתייחס להוכחת נסיבות הקשורות בביצוע העבירה. הזכות להבאת ראיות, נועדה בין השאר, למנוע עיוות דין כאמור בס"ק (ד).

עם זאת, מוטלת עליו המלאכה לבור את הבר מן התבן בסקירת הראיות, בזהירות המתבקשת, לפי שמדובר בכתב אישום מתוקן תוצר של הסדר טיעון. הכלל שנקבע בפסיקה הינו: **"אל לו לבית המשפט להיזקק לעובדות או לנסיבות שלא נכללו בכתב האישום, שבעובדותיו הודה הנאשם"**.

ראו : ע"פ 1548/17 ג'אמל זיינב נ' מדינת ישראל (9.8.17) פסקאות 20-21 לפסק הדין.

עובדות כתב האישום המתוקן, בהן הודו הנאשמים איש איש על פי חלקו, נהירות וברורות. נאשם 1 גרם לתאונת דרכים ברשלנותו הרבה עת נהג מכונית נגד כיוון הנסיעה ופגע ברוכב אופניים תוך שהוא מסב לו פציעות קשות שעיקרן שברים בצלעות ובשוק רגל שמאל. למכונית ולאופניים נגרמו נזקים. נטען כלפי נאשם 1 כי נהג במכונית ללא רשות בעליה, ללא רישיון נהיגה ישראלי תקף וללא ביטוח תקף. כאן המקום לציין כי לא יוחסה לנאשם עבירה של שימוש ברכב ללא רשות בעליו לפי שנאשם 2 אשר ישב לידו קיבל את המכונית ברשות מעסיקו והוא אשר התיר לו את הנהיגה עקב היותו שיכור.

מיד לאחר התאונה והפגיעה במתלון, עזבו הנאשמים את המקום, תוך שנאשם 1 לא עצר במקום התאונה ולא הזעיק עזרה. נאשם 2 אף שידע כי נסע ברכב אשר היה מעורב בתאונת דרכים בה נפגע המתלון, לא התקשר לגופי ההצלה ולא הזעיקם למקום התאונה.

הצדדים מיקדו טיעוניהם בעבירת ההפקרה וכך אנהג גם אני בדיון בפרק זה.

להלן הראיות לעניין עבירת ההפקרה שהוגשו במתווה שנקבע בהסדר:

בהודעתו הראשונה של נאשם 1 מיום 14.7.18, שעה 08:35, הוא גולל את נסיבות התאונה. לדבריו, לא נהג בניגוד לתנועה. מהירותו הייתה 50-55 קמ"ש. לפתע הגיח במהירות רוכב אופניים מצד ימין שלו. היה חשוך ולא היה מעבר חציה ולכן לא הבחין בו. הוא פגע בו עם חזית הרכב בצד שמאל של האופניים. משראה שרוכב האופניים התרומם מהרצפה, הוא נבהל והמשיך בנסיעה. לאחר מכן התקשר לחבריו וביקש שיזמינו אמבולנס. בהמשך נסע לכיוון המצבה בבת ים ושם השאיר את הרכב פתוח, ובתוכו הארנק שלו ורישיון הנהיגה. בהמשך, החליטו הוא ונאשם 2 להתקשר לבעל הרכב ולספר לו מה קרה ונאשם 2 שוחח עמו בטלפון. לאחר מכן חזר לאזור התאונה וראה שיש שם משטרה ואמבולנס והוא נבהל וחזר לביתו וכיבה את הטלפון. בשיחה נוספת עם בעל הרכב הוא אמר לו לפנות למשטרה ואז הוא השיב להודעת וואטסאפ ששלח אליו אחד השוטרים והגיע לתחנה.

הוא ברח ממקום התאונה מאחר וחשש שיכניסו אותו לכלא משום שאינו אזרח ישראלי. מספר כי שתה אלכוהול רק אחרי התאונה ולא לפני. שתה בירה וכמה כוסות ויסקי בשעה 2 לפנות בוקר משום שהתרגש והיה ב"שוק" ולא הצליח להירדם. הוא הדגיש כי בעת התאונה לא היה שיכור ולא ברח משום כך מהמקום. הוא נהג ברכב משום שנאשם 2 שתה אלכוהול.

בהודעתו השנייה מיום 14.7.18 בשעה 11:45 הוא חזר על כך שברח משום שהיה ב"שוק" ולא משום שהיה שיכור.

הוא לא ענה לטלפונים אחרי התאונה משום שחשש שיכניסו אותו לכלא.

בהודעתו הראשונה של נאשם 2, מיום 14.7.18 הוא מספר כי נפגש עם נאשם 1 בטיילת בבת ים ביום 13.7 בשעה 17. שם נכנסו למכולת וקנו, בין השאר, בקבוק וויסקי ולאחר מכן התיישבו על ספסל בטיילת וכל אחד מהם שתה 3 כוסות. בהמשך עברו לחוף שם הוא ונאשם 1 המשיכו לשתות מבקבוק הוויסקי שקנו. בשעה 19-20 עזבו את חוף הים ושבּו למכולת, שם קנו בקבוק וויסקי נוסף ממנו שתו וכשהגיעו לביתו הוא כבר "היה גמור" מהאלכוהול. המפתח של הרכב היה מחובר למפתח דירתו. נאשם 1 לקח ממנו את המפתחות ואמר שיסעו ברכב ליפו. נאשם 1 נהג והוא ישב על ידו. הוא מציין כי נאשם 1 "נסע בסדר" ליפו (ש' 20). הוא עצמו היה "גמור מאלכוהול" (ש' 21) ולא זוכר היכן היו ביפו רק זוכר "ב-100%" כי היו בחנות ביפו לקנות עוד וויסקי (ש' 21-22). הוא זוכר זאת כיוון שעובדת שם בחורה שהוא מכיר. לאחר מכן חזרו לרכב ומשם נסעו לבת ים. היה כבר חושך. נאשם 1 נהג והוא ישן ורצה כבר להגיע הביתה משום שלא חש בטוב מהאלכוהול ששתה. הוא לא שאל את נאשם 1 לאן הם נוסעים משום שכשנכנסו לרכב אמר לו נאשם 1 כי הוא יודע היכן הוא גר והוא יחנה את הרכב ליד ביתו. בשלב מסוים הוא הרגיש מכה ברכב ולאחריה בלם נאשם 1, אך לא עצר עצירה מלאה. הוא התחיל לצעוק "תעצור תעצור" והיה בפאניקה. כשהגיעו למקום הנוכחי של הרכב, נאשם 1 חנה והוא (נאשם 2 - צ.ק) כיבה את הרכב. הוא התחיל לצעוק על נאשם 1 וזה השיב שהכל יהיה בסדר. שם נפרדו וכל אחד צעד לביתו. לאחר מכן התקשר אל נאשם 1 ושאל אותו מה קרה ונאשם 1 ענה לו כל הזמן שהכל בסדר. כשהגיע הביתה ביקש מחברתו לצאת עמו למקום החניית הרכב ואחרי שראו את הנזק הוא הבין כי פגעו במישהו. לאחר מכן התקשר לבעל הרכב וסיפר לו כי כנראה הם פגעו בבן אדם. בעל הרכב הגיע, ראה את הרכב, ויחד הם נסעו למקום התאונה.

לשאלה מדוע נתן לנאשם 1 לנהוג ברכב השיב כי היה שיכור. מקרות התאונה עד שהגיעו הביתה, לא עצר נאשם 1 במקום כלשהו.

בהודעתו השנייה מיום 14.7, לאחר שעבר בדיקת ינשוף, הוא מציין כי שתי **כליטר וחצי של וויסקי**.

בהודעת בעל הרכב, מעסיקו של נאשם 2, אנצו אביב, מיום 14.7.18 הוא מספר כי הוא נתן לו את הרכב, על מנת שישתמש ברכב לצרכי עבודה. על המקרה סיפר, כי בסביבות השעה 23:00 יום קודם (יום התאונה - צ.ק) התקשר אליו הנאשם וסיפר לו כי הרכב "הלך" כתוצאה מפגיעה בבן אדם. אמר כי הוא לא יודע מה קרה לבן אדם מאחר והם עזבו את המקום. לפי הדרך בה דיבר הבין כי היה שיכור. לאחר השיחה הוא אסף את גיסו והם נסעו למקום בו הרכב חונה, שם פגשו את נאשם 2 שחיכה על ספסל. יחד נסעו למקום התאונה ושוחחו עם השוטרים במקום. לאחר מכן נסעו עם השוטרים למקום חניית הרכב.

בדו"ח הפעולה שערך רפ"ק צביקה מוזס הוא מתאר כי בעודו בזירת התאונה הגיעו למקום ארבעה גברים. אחד מהם, אנצו אביב, הציג עצמו כבעל הרכב הפוגע ואדם נוסף בשם אלכסנדר (נאשם 2 - צ.ק), אשר עובד אצל אנצו, סיפר כי הוא היה נוסע ברכב בעת התאונה וחברו, סרגיי, נהג בו וברח מהמקום לאחר הפגיעה. אלכסנדר מסר לו את פרטיו של סרגיי ואף שוחח עמו מספר פעמים בטלפון בנוכחותו, אך סרגיי סרב להסגיר עצמו למשטרה. באחת השיחות התברר כי הארנק של סרגיי נשאר

ברכב, הבוחן ירון אמסלם נשלח להביאו, שם נמצא גם רישיון הנהיגה שלו. בשעה 11:00 בבוקר עודכן כי סרגיי נעצר.

העולה מהמקובץ לעיל הינו, שנאשם 1 לא שעה לבקשות נאשם 2 לעצור ותחת זאת המשיך בנסיעה כשהוא מרגיע את נאשם 2 השיכור " שהכל בסדר ". לא זו אף זו. נאשם 1 סרב להסגיר עצמו מיד לאחר התאונה חרף הפצרות נאשם 2. לא נעלמה מעיני טענת נאשם 1 כי הוא ונאשם 2 התקשרו למעסיקו של נאשם 2 אך אין לכך סימוכין בהודעת המעסיק או נאשם 2. כמו כן מוסיף נאשם 1 וטוען כי חזר למקום התאונה לאחר שיחת הטלפון עם המעסיק ומשהבחין בכוחות ההצלה עזב את המקום. חוששני שגם מטיעון זה לא ייושע הנאשם. ראשית, הפגיעה במתלונן הייתה **בעוצמה רבה. הוא הועף למרחק של 18 מ' ולרכב נגרם נזק הרסני**. הנאשם ציין בחקירתו כי מקום התאונה היה חשוך (בניגוד לנטען בכתב האישום-צ.ק). מזלו של המתלונן שיחק לו שאחרים הבחינו במתרחש והזעיקו עזרה. נשווה נא לנגד עינינו שהמתלונן היה מועף לצד הדרך מבלי שאיש היה מבחין בו בשל מיקומו גם אם המקום היה מואר או בשל החשיכה. **כאן ובשלב זה, עצירת הנאשם הייתה קריטית לשם הגשת עזרה**. שנית, גם בהנחה שהנאשם חזר למקום לאחר פרק זמן מסוים וצפה בנוכחות גופי ההצלה במקום, בכך הוא לא מילא את החובה הנוספת המוטלת עליו והיא להישאר במקום התאונה על מנת לסייע לגורמי האכיפה.

לא זו אף זו-הנאשם סירב לבקשות נאשם 2 לעצור במקום. הוא שידע על עוצמת המכה -על פי הנזקים הקשים במכונית- הולך בכחש את נאשם 2, השיכור, ש"הכל בסדר".

נסיבות התאונה ותוצאותיה הקשות מחייבות כשלעמן פסילה ממושכת.

ג. מדיניות הענישה הנוהגת לנאשם 1

ג.

בהתאם לעקרונות תיקון 113, במסגרת קביעת מתחמי הענישה, יש להתחשב גם בפסיקה הנוהגת.

כאן יש להדגיש את המובן מאליו כי אין בין מתחמי הענישה אשר יובאו להלן לבין העונש שנגזר ולא כלום לפי שהתוצאה הסופית הינה פרי שיקולים נוספים ובהם עבר פלילי ועוד.

אסקור להלן פסיקה רלוונטית:

בת"פ (מח' י-ם) 28873-12-16 **מדינת ישראל נ' דין** (מיום 17.7.17, פורסם בנבו) נדון ערעורו של נאשם שהורשע, על פי הודאתו, בהפקרה לאחר פגיעה, עבירה לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה, נהיגה בחוסר זהירות, עבירה לפי תקנה 21(ג) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 בצירוף סעיף 68 לסעיף 38(3) לפקודה, נהיגה ללא רישיון, עבירה לפי סעיף 10א לפקודה בצירוף סעיף 62(1) לפקודה, ונהיגה ללא ביטוח, עבירה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970, זאת לאחר שהנאשם פגע בהולך רגל ונמלט מהמקום.

עמוד 12

תסקיר שירות המבחן היה חיובי בעיקרו ושירות המבחן המליץ על הטלת מאסר בעבודות שירות.

כתב האישום הוגש באחור של שנתיים וגזר הדין ניתן בחלוף 5 שנים מיום התאונה. בחלוף הזמן השתקם הנאשם, התחתן ושינה דרכיו.

בית המשפט קבע כי מתחם הענישה בעבירות בהן הורשע הנאשם נע בין 10 חודשי מאסר ל-30 חודשי מאסר בפועל, ופסילת רישיון שבין 3 שנים ל-10 שנים.

בית המשפט התחשב בנסיבות חייו של הנאשם בגילו הצעיר, בהתמשכות ההליכים, בהעדר עבר פלילי וגזר עונש בתחתית מתחם הענישה. בית המשפט גזר על הנאשם 10 חודשי מאסר, מאסר מותנה של 6 חודשים למשך 3 שנים ופסילת רישיון למשך 3 שנים.

בעפ"ת (מרכז) 10002-11-13 **חטיב נ' מדינת ישראל**, מיום 30.9.14. - נדון ערעורו של נאשם בעל עבר תעבורתי לא מכביד, שהורשע על פי הודאתו בהפקרה לאחר פגיעה, עבירה לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה ובנהיגה בשכרות, עבירה לפי סעיף 62(3) יחד עם סעיף 64ב(א) לפקודת התעבורה.

על פי כתב האישום, המערער, נהג ברכב כשהוא שיכור ובדמו תוצרי חילוף סם מסוכן מסוג קנביס. בה בעת התפרץ לכביש ונכנס בפתאומיות לנתיב הנסיעה הולך רגל. המערער פגע בחלקו הקדמי של הרכב בהולך הרגל, שנפל ארצה. המערער, בידעו כי נפגע אדם, לא עצר את הרכב כדי לעמוד על תוצאות הפגיעה, לא הזעיק עזרה ונמלט מהמקום. הולך הרגל הובהל לבית החולים, שם אושפז וטופל במשך שישה ימים. לטענת הנאשם הוא עזב את המקום מחשש שבני משפחת הנפגע יהרגו אותו.

בית המשפט קבע כי מתחם הענישה בעבירת ההפקרה נע בין **9 חודשי מאסר ל-24 חודשי מאסר** בפועל (פסקה 10 לפסק הדין).

הערעור התקבל באופן חלקי בשל העובדה שהנפגע היה עם משפחתו ולא היה חשש שלא יטופל. עונש המאסר ל-16 חודשים שהושת עליו הוקל ל-13 חודשי מאסר. בנוסף הושת על הנאשם 12 חודשי מאסר על תנאי, 3 שנות פסילה והתחייבות.

עפ"ת (חי') 24273-03-17 **דיאב נ' מדינת ישראל** (מיום 25.5.17, פורסם בנבו)- המערער הורשע, לאחר שנשמעו ראיות בפני בית-משפט השלום לתעבורה בחיפה, בעבירות של הפקרה לאחר פגיעה, בניגוד לסעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה ואי מסירת הודעה למשטרה, בניגוד לתקנה 144א(4) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: "תקנות התעבורה").

המערער זוכה במשפטו מגרם תאונת הדרכים בו הואשם מלכתחילה. לפקודת התעבורה והתנהגות שגרמה חבלה לגוף בניגוד לתקנה 21ב(2) לתקנות התעבורה.

המערער הינו ללא עבר פלילי וללא עבר תעבורתי אשר מעולם לא ריצה מאסר. בית משפט השלום גזר

עליו מאסר בפועל של 7 חודשים, מאסר מותנה של 8 חודשים למשך 3 שנים, פסילה למשך 40 חודשים, פסילה על תנאי ופיצויים להולך הרגל שנפגע בתאונה.

שירות המבחן המליץ להימנע מהטלת מאסר בפועל. זיכוי הנאשם מגרם התאונה נלקח כשיקול לקולא ונקבע כי מתחם הענישה ההולם נע בין מאסר בן **5 חודשים שיכול וירוצה בעבודות שירות לבין 24 חודשי מאסר** ופסילת רישיון נהיגה בין 3 ל- 6 שנים.

בית המשפט המחוזי הקל בעונשו של הנאשם ברכיב המאסר ל- 5 חודשי מאסר בעבודות שירות זאת על אף שקבע כי פסק הדין לא חורג לחומרה באופן המצדיק התערבות.

בע"פ 1825/14 **סרחאן נ' מדינת ישראל** (מיום 7.7.14, פורסם בנבו)- נדחה ערעורו של נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירת הפקרה לפי סעיף 64א(ב) לפקודה לאחר שפגע בילדה שהלכה בשולי הכביש. הנאשם אשר לא הורשע בגרם התאונה הסגיר עצמו מיד לאחר התאונה, עשה "סולחה" בין המשפחות ופיצה את הנפגעת. שירות המבחן התרשם כי הנאשם נורמטיבי וחיובי המטפל במסירות באמו והמליץ על מאסר בעבודות שירות. הנאשם ללא עבר פלילי. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם הענישה נע בין **6 ל- 36 חודשי מאסר בפועל** וציין כי ראוי לקבוע רף ענישה קבוע לעבירה בשל היותה מכת מדינה כהגדרתו. בית המשפט השית על הנאשם 8 חודשי מאסר, 3 שנות פסילה, 12 חודשי מאסר על תנאי ופסילה על תנאי. הערעור על העונש נדחה לאחר שבית המשפט העליון קבע כי בית המשפט שקל את מכלול השיקולים לקולא ועונשו נגזר ברף התחתון של המתחם.

ברע"פ 3612/16 **אסור נ' מדינת ישראל** (15.5.16, פורסם בנבו), נדחתה בקשת ערעור של נאשם שהורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות של אי ציות לאור האדום ברמזור, בניגוד לתקנה 64(ה) לתקנות התעבורה, סעיף 68 לפקודת התעבורה, נהיגה רשלנית אשר גרמה לתאונת דרכים בה נחבל אדם חבלה של ממש, בניגוד לסעיף 38(3) ו- 62(2) לפקודה, הפקרה לאחר פגיעה בתאונה בה נפגע אדם, בניגוד לסעיף 64א(ב) לפקודה, נהיגה בשכרות, בניגוד לסעיף 62(3) וסעיף 64ב(א)(2) לפקודה, נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, בניגוד לתקנה 62(2) לתקנות.

הנאשם פגע בהולך רגל שהלך על השול וגרם לו חבלות בגב ובברך. לנאשם עבר תעבורתי מכביד. בגין הרשעותיו בגרימת תאונות דרכים ובעבירות של הפקרה, נהיגה בפסילה ונהיגה בשכרות ריצה הנאשם תקופות מאסר ממושכות.

בית המשפט לתעבורה השית על הנאשם 34 חודשי מאסר בפועל שהופחתו בבית המשפט המחוזי ל-30 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי, 15 שנות פסילה שהופחתו בבית המשפט המחוזי ל- 12 שנות פסילה וקנס בסך 15,000 ₪.

בעפ"ג (ב"ש) 9414-03-15 **כליפה נ' מדינת ישראל** (8.6.15, פורסם בנבו)- נדחה ערעורו של נאשם שהורשע על פי הודיתו בכתב אישום מתוקן, בעבירות של הפקרה אחרי פגיעה, לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה, נהיגה ברשלנות וגרם תאונה בה נחבל אדם, לפי סעיף 62(2) + 38(2) לפקודת

התעבורה, ואי מתן זכות קדימה בצומת, לפי תקנה 64(ג) לתקנות התעבורה. הנאשם נכנס לצומת ללא מתן זכות קדימה פגע ברכב, הפילו לתעלה וכתוצאה מכך נחבלו נוסעי הרכב באופן קל. הנאשם עזב את מקום התאונה. לטענתו הוא איבד עשתונות כיוון שילדיו ישבו עמו ברכב. תסקיר שירות המבחן היה חיובי והמליץ על שיקום, צו מבחן, של"צ, מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננים. לנאשם עבר פלילי מכביד ו- 46 עבירות תעבורה קודמות. נקבע מתחם ענישה הנע בין 6 ל- 30 חודשי מאסר.

על הנאשם נגזרו 8 חודשי מאסר בפועל, קנס בסך 2,000 ₪, פסילה למשך 24 חודשים ופסילה מותנית של 12 חודשים למשך שנתיים.

בית המשפט המחוזי דחה את הערעור וקבע כי ענישה מקלה כפי שהמליץ שירות המבחן חורגת באופן מהותי ממתחם הענישה ההולם, וכי העונש שהושת על הנאשם הינו מקל ונמצא בתחתית מתחם הענישה.

בפסק הדין התייחס בית המשפט לטענה הנאשם כי עזב את המקום כדי לטפל בילדיו וקבע שאין לקבלה כיוון שהודה בעובדות כתב האישום שאין כוללת התייחסות לטענה זו.

עפ"ג (מחוזי באר שבע) 45428-03-14 יורי לברנוב נ' מדינת ישראל (8.9.14, פורסם בנבו)- המערער, יליד 1968, הורשע על פי הודאתו בבית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע בעבירות של הפקרה אחרי פגיעה, לפי סעיף 64 א (ב) לפקודת התעבורה, נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, נהיגה בזמן פסילה, נהיגה במהירות מופרזת, נהיגה בקלות ראש וסטייה מנתיב נסיעה.

בתמצית, ביום 15.6.13 בשעת צהריים, שעה שהיה פסול מלנהוג ברכב בעקבות הרשעות קודמות, נהג הנאשם במכונית בלב של שכונת מגורים בבאר שבע כשהוא תחת השפעת משקאות משכרים, הוא נהג את המכונית במהירות של 82 קמ"ש כשלצדו במכונית יושב נוסע.

במהלך אותה נסיעה סטה עם רכבו ימינה, עלה על המדרכה בימין הדרך, סטה שמאלה לעבר הנתיב הנגדי ופגע במכוניתו ברכב שחנה בנתיב הנגדי. כתוצאה מהתאונה הנוסע שלצדו נחבל חבלות של ממש-שברים באגן הירכיים- ונזקק לאשפוז בבית חולים ונהג הרכב בנתיב הנגדי נחבל אף הוא בחבלות קלות.

מיד לאחר התאונה נמלט המערער בריצה ממקום התאונה כשהוא מותיר בזירה את חברו למכונית נאנק מכאבים ולא ניסה להזעיק עזרה כלשהי.

בגזר הדין הטיל עליו בית משפט קמא, עונש של 30 חודשי מאסר בפועל, עונש מאסר על תנאי ופסל אותו מלקבל רישיון נהיגה לתקופה של 6 שנים.

בית המשפט המחוזי אישרר עונש של 30 חודשי מאסר אשר הוטלו על המערער וכן את מתחם הענישה- 8 עד 40 חודשי מאסר בפועל.

בע"פ 5516/15 פארס נעיראט נ' מדינת ישראל אשר הובא לעיל בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער בעבירה של הפקרה לאחר פגיעה לפי סעיף 64א(ב) לפקודת ונהיגה ללא פוליסת ביטוח - עבירה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970. על פי העובדות בהן הודה המערער, בסמוך לשעה 15:30 ב-21 לאפריל 2014, נהג ברכב ביפיע. בהגיעו למעגל תנועה, הגיח לפתע מצידו של הרכב קטין יליד 2005, בן ה-9, שרכב על אופניו. רכבו של המערער פגע באופניים ובקטין, ומיד לאחר מכן - לאחר שעצר המערער לרגע - עזב את המקום בנסיעה מהירה, מבלי להעניק עזרה או למסור לנפגע את פרטיו. הקטין נפגע ברגליו ופונה לבית החולים, שם אובחן שבר ברגלו הימנית. הוא אושפז לטיפול והשגחה למשך שבוע ימים. יודגש כי אין טענה שהמערער אשם בתאונה. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 9 ל-30 חודשי מאסר בפועל וגזר עליו מאסר בפועל לתקופה של 10 חודשים, פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה במשך 3 שנים בניכוי תקופת הפסילה המנהלית, 4 חודשי פסילה על תנאי למשך שנתיים, ופיצוי לקטין בסך 20,000 ש"ח. הערעור על תקופת המאסר בפועל, נדחה.

סקירת מדיניות הענישה דלעיל מעלה כי עניין **דין ונעיראט** הם הקרובים ביותר לנסיבות תיק זה.

מבלי להקל ראש בעבירות של נהיגה בקלות ראש ובגרימת החבלה החמורה, אין ספק כי העבירה הקשה והחמורה, אשר ראויה לגינוי ולהוקעה, היא עבירת ההפקרה אחרי פגיעה.

על יסוד אמות המידה שפורטו לעיל ראיתי לקבוע את מתחם הענישה בעבירת ההפקרה כך שהרף התחתון יעמוד על 10 חודשי מאסר ואילו הרף העליון על 30 מאסר.

ד. נאשם 2 -נסיבות ביצוע העבירה ומתחם הענישה בעניינו:

חובת נוסע להתקשר לגופי הצלה:

סעיף 1א64 לפקודה שנחקק ב-2011 קובע את חובתו של נוסע ברכב:

"נוסע ברכב המעורב בתאונה שבה נפגע אדם חייב להתקשר לגופי הצלה הנחוצים ולהזעיקם למקום התאונה, בהקדם האפשרי בנסיבות העניין, אלא אם כן נוהג הרכב עצר והזעיק עזרה."

חובתו של הנוסע ברכב אשר היה מעורב בתאונה, מצומצמת יותר בטיבה ובהיקפה מהחובה המוטלת על נהג הרכב: החובה לעצור אינה חלה כלל על הנוסע (מהטעם שממילא אינו שולט ברכב); והחובה להזעיק עזרה שונה מהותית, בהיותה מצומצמת להתקשרות לגופי הצלה בהקדם האפשרי, אם הנהג לא עשה זאת.

כך קבע בעניין זה בית המשפט העליון בע"פ 4311/14 אבוטבול נ' מ"י (20.5.15, פורסם בנבו):

"סעיף 1א64 לפקודת התעבורה מגדיר את חובתו של הנוסע ברכב כחובה להזעיק את גופי ההצלה הנחוצים בהקדם האפשרי, אלא אם עצר הנהג והזעיק עזרה. חובה זו מצומצמת יותר מחובתו של הנהג המוגדרת בסעיף 64א לפקודת התעבורה, לפיה על הנהג לעצור במקום התאונה, או קרוב ככל האפשר, כדי לעמוד על תוצאות התאונה ולהזעיק עזרה. על-אף ההבדל בניסוחם של סעיפי החוק, תכליתם דומה - הגנה על הערך של שלמות גופו של אדם והטלת חובה על נוסעי הרכב הפוגע כלפי נפגע התאונה. סעיפי החוק נועדו לאותם מקרים בהם המחויבות האנושית שבין אדם לחברו נסוגה מפני שיקולים אנוכיים או אדישות גמורה, ונועדו להרתיע את המעורבים מלנטוש פצוע בזירת התאונה מבלי שהבטיחו כי תוגש לו עזרה על-ידי כוחות ההצלה המוסמכים. סעיף 1א64 לפקודת התעבורה מתמקד ביכולתם של הנוסעים ברכב להשפיע על מצבו של הנפגע על-ידי הזעקת כוחות ההצלה."

על פי הסעיף, עונשו של נאשם 2 נגזר אפוא מהרשעתו של נאשם 1 בעבירת ההפקרה לפי סעיף 64א(ב) לפקודה. העונש המירבי הקבוע בצידה של העבירה שביצע נאשם 2 הוא 3.5 שנות מאסר, שהוא מחצית העונש הקבוע בצידה של העבירה לפי סעיף 64א(ב) לפקודה.

בעניינינו, נאשם 2 ישן בשעת התאונה, זאת לפי שחש ברע כתוצאה מצריכת כמויות גדולות של אלכוהול. לאחר שחש במכה, הבין שכל הנראה פגע נאשם 1 באדם והפציר בו לעצור ואף ניסה "לקחת לו את ההגה" (כך על פי הודעתו), אך זה לא שעה להפצרותיו. עם הגיעו לביתו סיפר על כך לחברתו הם הלכו לרכב לראות את הנזק ומשעה שעלה חשדו כי מדובר בתאונה הוא התקשר למעסיקו, הבעלים של הרכב, סיפר לו את שארע וביקש ממנו להגיע למקום בו הרכב חונה. כל זאת כאשר נאשם 2 היה נתון תחת השפעת אלכוהול לאחר ששתה כמות רבה של וויסקי.

משם נסעו יחדיו למקום התאונה, ניגשו לשוטרים במקום ודיווחו על שאירע. נאשם 2 אף מסר את פרטיו של נאשם 1, שוחח עמו לבקשת השוטרים במקום וביקש ממנו שסיגר עצמו.

בקביעת מתחם הענישה על בית המשפט להביא בחשבון גם את מידת ההשפעה שהייתה לאחר על הנהג, שהוא העבריין העיקרי, בביצוע העבירה. במקרה דנן נראה לי שבמצב בו היה מצוי נאשם 2, לא הייתה לו יכולת להשפיע על התנהגותו של נאשם 1 לאחר התאונה. אכן, נאשם 2 יכול היה להתקשר לגופי ההצלה כבר מהמכונית, אך הוא היה הלום אלכוהול ונאשם 1 שיטה בו שעה שאמר לו ש"הכל בסדר".

אמות המידה להגדרת אדם כשיכור, בהתייחס לריכוז אלכוהול בדגימת אוויר נשוף או בדגימת דם, מצויות בתקנה 169 א לתקנות התעבורה. יצוין כי רף האכיפה לגבי אוויר נשוף הועלה בפסיקה מ 240 מיקרוגרם אלכוהול בליטר אוויר נשוף ל 290 מיקרוגרם אלכוהול בליטר אוויר נשוף (ראה עפ"ת (ת"א) 51163-05-10 **מדינת ישראל נ' שינכה**).

כמות האלכוהול, **4 שעות לאחר התאונה**, שנמצאה בליטר אוויר נשוף-663- הייתה יותר מכפולה מזו המותרת על פי חוק -290 מיקרוגרם בליטר אוויר נשוף.

בשים לב לקצב סילוק האלכוהול בשעות שחלפו עד לבדיקה, הגיע פרופ' לבשטין למסקנה כי כמות האלכוהול בדמו של הנאשם **בשעת האירוע**- בערכים של מיליגרם-הייתה כ 190 ב 100 מילימטר של דם (הכמות המותרת על פי חוק לנהג וותיק הינה עד 50 מיליגרם של אלכוהול ב 100 מילימטר של דם - צ.ק).

הנה כי כן כמות האלכוהול עמדה על כמעט פי 4 מהמותר על פי חוק ובהקבלה לאוויר נשוף **כמות של כ 1160! מיקרוגרם גרם בליטר אוויר נשוף**. על תגובות אדם במצב כזה ראה חוות הדעת של פרופ' לבשטין. התובע ניסה להקשות על המומחה תוך שהוא מפנה לתגובות נאשם 2 אולם תשובות המומחה הניחו את דעתי כי אין בין אלה למצבו של נאשם 2 ולא כלום. קושי מסוים יכול להתעורר על פי הודעת המעסיק. לדבריו, נאשם 2 התקשר אליו "בסביבות" השעה 23:00, קרי, כשעה לאחר התאונה. אינני יודע מה השעה המדויקת, אולם מקרא הודעת נאשם 2 כי מיד לאחר הגיעו לביתו הוא הלך עם חברתו לבדוק את המכונית במקום שהוחנתה, ובסמוך, משראה את הנזקים התקשר מיד למעסיקו.

מדיניות הענישה הנהוגה

בע"פ 4289/14 חנונה, מיום 21.1.15, בסעיף 79 (להלן: "**עניין חנונה**"), נאמרו הדברים לעניין המתחם העונשי:

"סבורני כי יש מקום להחמיר במידת מה בעונשו של נאשם אשר נסע ברכב שהיה מעורב בתאונה בה נפגע אדם ולא מילא את חובתו המוסרית הבסיסית, משנמנע מלהזעיק את כוחות ההצלה למקום [ראו: ענין ויצמן, עמ' 230]. זאת, הן לנוכח פסיקותיו העקביות של בית משפט זה באשר לחובתו של נוסע ברכב, במקרים בהם היה מעורב נפגע בתאונת דרכים; הן לנוכח חקיקתו בעת האחרונה של סעיף 1א64 לפקודת התעבורה וקביעת העונשים של שלוש שנות מאסר וחצי ושבע שנות מאסר לצידו, בהתאם לנסיבות ביצוע העבירה; והן לנוכח התכלית ההרתעתית הניצבת ביסודו של סעיף 1א64 לפקודה, עליה עמדתי לעיל. כן סבורני כי אף שהעונש אשר הושת על חנונה - של 12 חודשי מאסר - היה עשוי להיות על הצד הגבוה של מדיניות הענישה שהיתה נהוגה בגין העבירה של סיוע להפקרה, הרי שעתה, משנחקק סעיף 1א64 לפקודה, עונשו של חנונה הוא ברף הבינוני של מדיניות הענישה הראויה וההולמת את חומרת מעשיו."

בע"פ 4311/14 אבוטבול (מיום 20.5.15) בסעיף 28 לפסה"ד (להלן: "**עניין אבוטבול**") נגזר עונש של 6 חודשי מאסר בעבודות שירות במסגרת הסדר טיעון, התייחס בית המשפט לנסיבות הביצוע המשתנות בעבירה לפי סעיף 1א64 לפקודה והשפעתן על הענישה, באופן הבא:

"באותו עניין, לקח חנונה חלק פעיל בעבירת ההפקרה ותפקידו לא הוגבל לאי יצירת קשר עם כוחות ההצלה. חנונה יצא יחד עם הנהג מהרכב לבחון את הנזקים שנגרמו כתוצאה מהתאונה, ונטש יחד עמו את זירת האירוע. כפי שעלינו לזקוף התנהגות זו לחובתו של חנונה, כך עלינו לזקוף לחובתם של אדרי וגבאי את נטישת זירת האירוע במקרה דנא."

לדידי, נסיבות המקרה המתואר לעיל חמורות בהרבה מאשר בעניינו של נאשם 2 בתיק דנא. בעניין **חנונה**, נאשם 2- הנוסע- לא היה "שחקן פסיבי" והוא לא ביצע את העבירה רק בעצם מחדלו להזעיק כוחות הצלה למקום, אלא הוא נטש את הזירה יחד עם הנהג כאשר שניהם ניסו לחמוק מאחריות לתאונה ולהקשות על

פיענוחה, זאת כאשר חנונה היה מודע למכלול הנסיבות המחמירות שאפפו את ביצוע העבירות על ידי הנהג וכן לפגיעה הקשה שנגרמה למנוח ולנטליה.

בת"פ 26121-05-16 (שלום תל אביב) **פרקליטות מחוז תל אביב נ' ינון כהן** [8.3.17, פורסם בנבו] - הנאשם הורשע בעבירות של הפרת חובת נוסע להתקשר לגופי הצלה והפרעה לשוטר במילוי תפקידו, המתחם שנקבע היה בין מאסר שניתן לרצותו בעבודות שירות ל - 18 חודשי מאסר בפועל ולנוכח גילו הצעיר של הנאשם והחשש שמאסר יובילו, נוכח אישיותו, להידרדרות, נגזרו עליו חודשיים מאסר בפועל. יש לציין כי הנאשם לא היה מעוניין לבצע עבודות שירות.

בע"פ 2706/13 **יונית חממי קרני נ' מדינת ישראל** [27.10.13, פורסם בנבו] - נגזרו על הנאשמת אשר הורשעה בעבירה של סיוע להפקרה אחרי פגיעה, שלושה חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות תוך השוואת עבירת הסיוע להפקרה אחרי פגיעה לעבירה של חובת נוסע להתקשר לגופי הצלה.

בת"פ 52092-06-17 (מחוזי באר שבע) **מדינת ישראל נ' בראון ואח'** [30.5.18, פורסם בנבו] - הורשעה הנאשמת 2 בעבירה של חובת נוסע להתקשר לגופי הצלה ונדונה לארבעה חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות. יש לציין כי היה זה עונש מוסכם.

מתחם הענישה בעבירה בה הורשע הנאשם 2 אפוא, נע בין מספר חודשים בעבודות שירות ל-18 חודשי מאסר בפועל.

7. נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה:

א. נאשם 1 :

לזכות הנאשם-נטילת האחריות, מעמדו בארץ והיעדר עבר פלילי.

אשר למחלוקת אודות תסקיר שירות המבחן מכאן וחוות הדעת של הגב' סטולפר מכאן. ייאמר מיד כי גם אם תסקיר שירות המבחן היה כולו דברי הלל ושבח לנאשם, לא היה בו כדי להצדיק סטייה ממתחם הענישה - ראה לעניין זה סעיף 40ד(ב) לחוק שזו לשונו:

"היו מעשה העבירה ומידת אשמתו של הנאשם בעלי חומרה יתרה, לא יחרוג בית המשפט ממתחם העונש ההולם, כאמור בסעיף קטן (א) אף אם הנאשם השתקם או אם יש סיכוי של ממש שישתקם, אלא בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, לאחר שבית המשפט שוכנע שהן גוברות על הצורך לקבוע את העונש במתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה, ופירט זאת בגזר הדין."

על נסיבות מעשה העבירה עמדתי לעיל והן עומדות בהגדרה שקבע המחוקק בדבר "חומרה יתרה".

מעבר לכך יש להדגיש כי השיקולים המנויים בסעיפים 40 ו' 40 בדבר ההרתעה האישית והרתעת הרבים רלוונטיים במקרה זה בהיות תופעת ההפקרה מכת מדינה חרף הענישה ההולכת ומכבידה.

טענות ב"כ הנאשם לגופו של התסקיר מוקשות בעיניי. אין השגות על אופן רישום דברי הנאשם על ידי קצינת המבחן. הטענה כי לנאשם היה קושי בחשיפת עולמו הפנימי בנוכחות המתורגמן יפה גם למתן עדות בבית המשפט. גם באולם בית המשפט נוכח מתורגמן. כיצד אפוא יוכל השופט היושב בדין להיווכח האם דברי הנאשם משקפים את עולמו הפנימי אם לאו, כמאמר הסניגור. ב"כ הנאשם מוסיף וטוען כי הגם שמתורגמן נכח במשרדה של קצינת המבחן, הרי שהנאשם התיימר לדבר בשפה העברית וכך הוציא מפיו משפטים שאינו ער למשמעותם. לטענה זו אין סימוכין.

תסקירי שירות מבחן באמצעות מתורגמן שכיחים במקומותינו. ברור כי יש לשאוף שקצינת המבחן תדבר בשפת הנאשם, אך פעמים רבות שמחמת אילוצים שונים נעזרות קצינות וקציני המבחן במתורגמן במהלך הכנת התסקיר. **כך לדוגמא גם בתסקיר בעניינו של נאשם 2 עשה שירות המבחן שימוש במתורגמן.**

רשמתי בפניי את דברי הנאשם לגב' סטולפר בדבר הצער, החרטה והאמפתיה לקרבן התאונה. אלה יובאו לקולא במכלול השיקולים.

עוד אשקול לקולא את התוצאה האפשרית של הליך זה והענישה בצידו על מעמדו החוקי של הנאשם בישראל.

אני קובע אפוא כי עונשו של הנאשם יעמוד במחצית העליונה של המתחם.

ב. נאשם 2 :

נעדר עבר פלילי.

שיתף פעולה עם שירות המבחן באופן מלא.

קיבל על עצמו אחריות והכה על חטא על מעשיו.

בתסקיר השני המליצה קצינת המבחן לשקול בחיוב סיום ההליך ללא הרשעה נוכח אלה: תפקוד נורמטיבי חרף קשיים ומשברים בחייו והיעדר גורמי תמיכה משמעותיים, עבר נקי, שיתוף הפעולה עם שירות המבחן והבעת מוטיבציה לביצוע של"צ והחשש מהשלכות ההרשעה בדין על מעמדו החוקי לשהות בישראל.

ב"כ הנאשם עתר לבטל הרשעת הנאשם ולסיים ההליך בשל"צ וצו מבחן כמומלץ על ידי שירות המבחן.

פסק הדין המנחה לעניין זה הוא ע"פ 2083/96 **תמר כתב נ' מדינת ישראל** (פ"ד נב (3) 337 (1997)).

נפסק בעניין **כתב** כי הימנעות מהרשעה בהתאם לסעיף 71 א (ב) לחוק אפשרית בהצטבר שני גורמים: **"ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר**

בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים המפורטים לעיל".

אשר לסוג העבירה-היא נגזרת מעבירת ההפקרה, אולם סקירת מדיניות הענישה מעלה כי מדובר בעונשים של מאסר בדרך עבודות שירות וכך גם העתירה העונשית במקרה זה.

הנסיבות כפי שפורטו לעיל הינן **חריגות וייחודיות** ללא תקדים. לכך יש לצרף את הנזק העלול להיגרם לנאשם בשאלת מעמדו החוקי בישראל אם תיוותר ההרשעה בעינה.

8. בנסיבות הללו החלטתי לאמץ המלצת שירות המבחן ולהורות בעניינו של **נאשם 2** כדלקמן :

1. אני עושה שימוש בסמכותי על פי סעיף 192 א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 ומורה על ביטול הרשעת הנאשם מיום 4.3.19.
2. הנאשם יבצע של"צ בהיקף של 300 שעות במסגרת בית החולים הגריאטרי "צהלון" ביפו בתפקידי תחזוקה, סיוע ועבודות כלליות.

העתק גזר הדין לשירות המבחן.

על הנאשם 1 אני גוזר את העונשים הבאים:

1. 24 ח' מאסר בפועל בניכוי 6 ימי מעצרו.
2. אני פוסל את הנאשם מקבל או מהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 3 שנים מתום ריצוי מאסרו.
3. אני גוזר על הנאשם 5 ח' פסילת רישיון נהיגה על תנאי והתנאי הוא שלא יעבור עבירה לפי התוספת הראשונה והשנייה לפקודת התעבורה.
4. הנאשם יפצה את המתלון בסך 10,000 ₪. הפיצוי ישולם עד ולא יאוחר מיום 1.7.20 ויועבר למתלון על פי פרטים שיימסרו ע"י הפרקליטות.

זכות ערעור כחוק

ניתן היום כט' תמוז כ"ט תמוז תשע"ט, 01 אוגוסט 2019, במעמד הצדדים.

ציון קאפח, שופט